

BESLUT

1

1995-06-09

221-17782-91

Enligt sändlista

 Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer

Ink. 1995-07-28

Dnr. 310-3190-1995

LÄNSSTYRELSEN
SKARABORG

Byggnadsminnesförklaring av Klockarbolets byggnader på fastigheten Odensåkers klockarbol 9:1, Odensåkers socken, Mariestads kommun.

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen (SFS 1988:950) om kulturminnen m m Klockarbolets byggnader på fastigheterna Odensåkers Klockarbol 9:1 och Odensåker 5:3 för byggnadsminnen.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. De på den medföljande situationsplanen markerade byggnaderna 1-8 får inte rivas eller flyttas.
2. Byggnaderna får inte till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.
3. Inne i byggnaderna nr 1-7 får ingrepp inte göras i stomme, rumsindelning, äldre ytskikt eller fast inredning, såsom rörspisar, dörrar och listverk.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Det på bifogade karta avgränsade området får inte ytterligare bebyggas. Inom området får inte heller sådana åtgärder vidtas med hägnader, mark och vegetation att byggnadsminnets karaktär förvanskas.
6. Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Redogörelse för ärendet

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Klockarbolets byggnader väcktes av Odensåkers församling i skrivelse inkommen till länsstyrelsen den 17 december 1991. Förslaget översändes till Riksantikvarieämbetet som i skrivelse till länsstyrelsen den 18 december 1992 ansåg att en byggnadsminnesför-

Enligt länsstyrelsens diarium har besvär inte anförts över detta beslut.

Datum 95-07-24

Registrator/sign. Zell

kopia till:

Tingsrätten

RAA

BN Mariestad

Postadress

542 85 MARIESTAD

Besöksadress

HAMNGATAN 1

Telefon

0501-650 00

Telefax

0501-65 201

Postgiro

351 86-6

klaring av Klockarbolet var väl motiverad och tillstyrkte förslaget. Nordiska museet framhöll i yttrande den 26 maj 1992 att Klockarbolet svarade väl mot kravet om "synnerlig märklighet" i Kulturminneslagen. Vadsbo museum tillstyrkte i skrivelse inkommen till länsstyrelsen den 5 maj 1992 likaså byggnadsminnesförklaringen.

Under februari 1995 har länsstyrelsen utarbetat förslag till skyddsföreskrifter för Klockarbolet. Fastighetens ägare, Odensåkers församling, har i skrivelse den 10 april 1995 lämnat sitt bifall till förslaget. Skaraborgs länsmuseum tillstyrker byggnadsminnesförklaringen samt de föreslagna skyddsföreskrifterna i skrivelse den 30 mars 1995. Odensåkers hembygdsförening har skriftligen den 13 mars 1995 uttryckt sin uppskattning över byggnadsminnesförklaringen och tillstyrkt skyddsföreskrifterna. Ägaren till Odensåker 5:3 ser enligt skrivelse den 22 mars 1995 enbart positivt på en byggnadsminnesförklaring av Klockarbolet. Vägverket och Byggnadsnämnden i Mariestads kommun har heller inget att erinra mot förslaget, enligt till länsstyrelsen inkomna yttranden.

Fastigheten ligger i område av riksintresse för kulturmiljö- och naturvården. Byggnadsminnesförklaringen är förenlig med naturresurslagen och med Mariestads kommuns översiktsplan.

Beskrivning

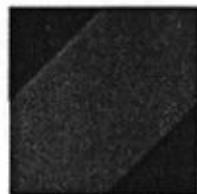
Klockarbolet är beläget vid Odensåkers kyrka, mitt i Odensåkers by på Vadsboslätten söder om Mariestad. Gården fungerade fram till sekelskiftet 1900 som tjänstebostad för socknens klockare och användes därefter som bostad fram till 1952. Efter att ha varit rivningshotade under flera år kunde byggnaderna räddas åt eftervärlden genom olika renoveringsarbeten från slutet av 1940-talet och framåt. För att sköta vården av Klockarbolet bildades på 1970-talet Odensåkers hembygdsförening.

Klockarbolet består i huvudsak av byggnader uppförda under 1700-talet - några av husen kan dock vara ännu äldre. Man- och ekonomibyggnader är knuttimrade eller byggda i skiftesverk eller består av en kombination av dessa tekniker. Sadeltaken är vass- eller torvtäckta och bärs i flera fall upp av s k mesulor. Samtliga hus är i en våning och rödfärgade.

Följande hus ingår i byggnadsminnet:

1) Manbyggnad med lockpanelade timmerväggar under torvtak, uppförd i mitten av 1700-talet. Huset är en s k enkelstuga med sidokammare.

2) Sovelbod i timmer under vasstäckt tak. Uppförd under 1700-talets andra hälft.

3) "Fridhem", den gamla manbyggnaden, byggd i timmer- och skiftesverksteknik under vass- och torvtak. Huset är en enrumstuga med öppen spis och utgör tillsammans med 4) och 5) Klockarbolets äldsta del, vilken eventuellt funnits på denna plats redan i slutet av 1600-talet.

4) Norra ladugården. Uppförd i timmer respektive skiftesverk under vasstak.

5) Svinhus och vedbod i timmer respektive skiftesverk under vasstak.

6) Södra ladugården från mitten av 1700-talet. Byggd i skiftesverk och timmer under vasstäckt tak.

7) Jordkällare i gråsten. Troligen uppförd under 1800-talets första hälft.

8) Sockenmagasin, knuttimrat under tegeltäckt tak. Byggnaden flyttades från Klockarbolet omkring 1910 och återflyttades till ungefärlig ursprunglig plats 1984. Invändigt moderniserad används det idag som samlingslokal för Odensåkers hembygdsförening.

Motivering

Klockarbolet är en av länets äldsta intakta gårdsanläggningar. Byggnader och gårdsformer bär en ålderdomlig prägel som förmedlar ett påtagligt intryck av autenticitet. Som historiskt dokument speglar Klockarbolets bebyggelse gångna seklers levnadsvillkor och byggnadsteknik. Tillsammans med den omgivande kulturmiljön bidrar dessa kvaliteter till betydande informations- och upplevelsevärden. Klockarbolet är följaktligen att betrakta som en synnerlig märklig bebyggelsemiljö, vilken besitter ett mycket stort kulturhistoriskt värde. Länsstyrelsen finner därmed att Klockarbolet uppfyller kraven för en byggnadsminnesförklaring enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m m.

Detta beslut gäller även om det överklagas.

./. Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, bilaga formulär nr 11.

BESLUT

4

1995-06-09

221-17782-91

I detta ärende har landshövdingen Bäckström beslutat och antikvarien Ahnlund varit föredragande. I handläggningen har även länsantikvarien Björkman, länsarkitekten Friberg-Karlsson och länsassorn Fridell deltagit.

Birger Bäckström

Björn Ahnlund

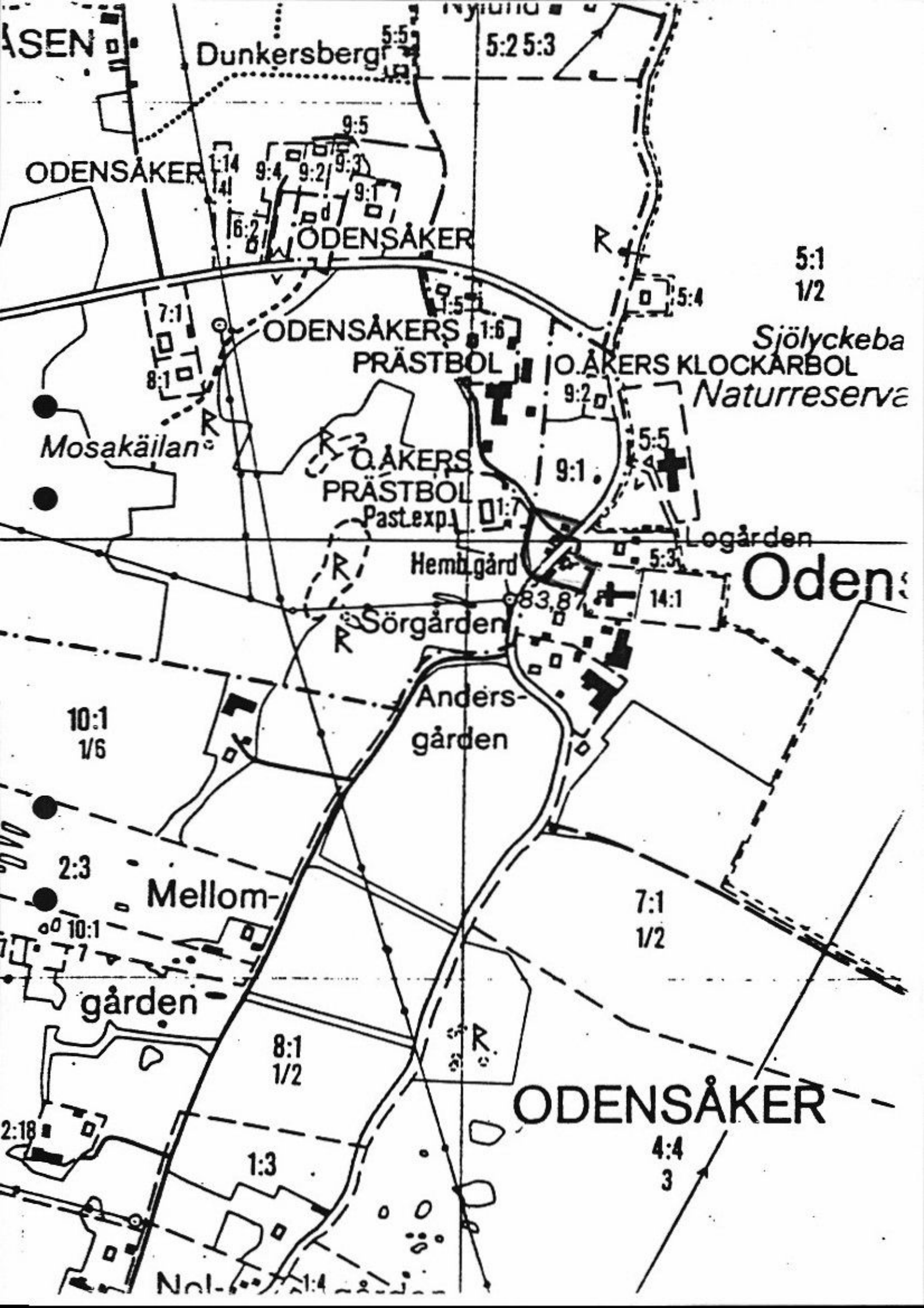
Meddelande till inskrivningsmyndigheten vid Mariestads tingsrätt och byggnadsnämnden i Mariestads kommun ofördröjligen efter det att beslutet vunnit laga kraft.

Sändlista:

Odensåkers församling
Odensåkers hembygdsförening
Ulla Engquist Claesson, Logården, Odensåker, 540 15 Våring

Kopia till:

RAÄ
Länsmuseet
Nordiska museet
Vadsbo museum
Mariestads kommun
MMA-plan
MMA-kultur
akten

LOCKENMAGASIN

8

MANBYGGNAD

1

SOVELBOO

2

JORDKÄLLARE

7

NORRA LADUGÅRDEN

4

SVINHUS / VEDBOO

5

FRIDHEM

3

SÖDRA LADUGÅRDEN

6